

Буга Є.Р.,
здобувачка вищої освіти
3 курсу факультету економіки та управління
Науковий керівник: Ларіонова К.Л.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У сучасному світі банки посідають особливе місце в ринковій економіці завдяки особливостям у діяльності та мають великий вплив на розвиток суспільства та економіку певної країни. З 24 лютого 2022 року вся українська економіка зіштовхнулася з величезними викликами, які виникли через повномасштабне вторгнення росії на територію нашої держави. Запроваджений воєнний стан спричинив появу нових складнощів та викликів у функціонуванні банківської системи загалом.

Постійні повітряні тривоги, підлі удари по об'єктах критичної інфраструктури, перебої з електропостачанням, хакерські атаки - усе це спричинювало труднощі у функціонуванні банківських установ. Ці реалії суттєво впливають на рівень та якість обслуговування клієнтів, а тому передбачають вироблення нових пріоритетів передусім у діяльності цих фінансових установ та їх узгодженням із Національним банком України [2, с. 97].

Багато експертів вважало, що банківська система не зможе підтримувати потреби клієнтів, але на сьогодні банківський сектор працює стабільно. Банки поступово відновлюють роботу своїх відділень на звільнених територіях, хоча їхня кількість по країні скоротилася. Фінансові установи й надалі зберігають довіру вкладників, триває надходження коштів клієнтів, що переважно залишаються на поточних рахунках у банках. Незважаючи на складні часи для українців, у банківських установах зростали і строкові вклади: повільніше у гривні та швидше в іноземній валюті. Обсяги чистих активів сектору надалі збільшувалися. Попит на кредити залишався кволим, втрати від кредитного ризику зростали, тож чистий кредитний портфель скорочувався. Збільшення активів відбувалося передусім завдяки зростанню вкладень у депозитні сертифікати НБУ та кошти в інших банках. Надалі збільшувалася частка непрацюючих кредитів. Попри значні відрахування в резерви, сектор зміг отримати прибуток за рік. Цьому сприяло подальше підвищення процентних та комісійних доходів. Кредитний ризик залишається ключовим, водночас посилюються інші ризики [3].

За період війни ринок покинуло всього лише 6 банків (таблиця 1). За даними таблиці можемо побачити, що з січня 2022 року по березень 2023 року спостерігається скорочення кількості діючих банків в Україні, в тому числі й з іноземним капіталом. Якщо на початок 2022 року кількість банків становила 71 установу, у тому числі 33 з іноземним капіталом, то станом на 01.03.2023 року - 65 та 29 відповідно.

Таблиця 1 Зміни в кількості комерційних банків в Україні з січня 2022 по березень 2023 рр.

Період	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом	У т.с. зі 100% іноземним капіталом
На 01.01.2022	71	33	23
На 01.02.2022	71	33	23
На 01.03.2022	69	31	22
На 01.04.2022	69	31	22
На 01.05.2022	69	31	22
На 01.06.2022	69	31	22
На 01.07.2022	68	31	22
На 01.08.2022	68	30	22
На 01.09.2022	67	30	22
На 01.10.2022	67	30	22
На 01.11.2022	67	30	22
На 01.12.2022	67	30	22
На 01.01.2023	67	30	22
На 01.02.2023	67	30	22
На 01.03.2023	65	29	21

Джерело: [1]

У лютому 2022 року російські банки ПАТ «Промінветбанк» та АТ «Міжнародний резервний банк» були ліквідовані в Україні. Через припинення їхньої діяльності, кількість банків, що працювали в Україні на кінець березня 2022 року, скоротилася до 69 установ. У червні 2022 року Національний банк України відніс АТ «Мегабанк» до категорії неплатоспроможних у зв'язку з недотриманням відповідності до вимог законодавства України в своїй діяльності, проте в липні 2022 року НБУ все ж ухвалив рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію АТ «Мегабанк». Така доля спіткала й АТ «БАНК СІЧ» - у серпні 2022 року НБУ відніс цю фінансову установу до категорії неплатоспроможних через невиконання банком у встановлений договором термін своїх зобов'язань перед керівним органом за кредитами рефінансування через недостатність коштів, в лютому 2023 році НБУ відніс АТ «БАНК ФОРВАРД» до категорії проблемних і вже в березні того самого року прийняв рішення про його ліквідацію. У зв'язку із запровадженням стратегії скорочення банківського

капіталу, коронакризі, військовим діям на території нашої держави, станом на 01.03.2023 р. кількість діючих банків складає 65 установ.

У розпал війни з росією, в червні 2022 року Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС. Така подія вимагає ухвалення урядом низки законопроектів і реалізацію практичних кроків щодо євроінтеграції. Банківський сектор є найбільш активним учасником інтеграційного процесу в порівнянні з іншими галузями економіки, оскільки близько 45% банківських установ станом на березень 2023 року мають іноземний капітал.

Думки науковців щодо впливу євроінтеграції на реформування банківського сектору дещо різняться. Одні вважають, що ця інтеграція матиме позитивний вплив на розвиток банківської системи України та є необхідним кроком для подальшого становлення. Думки інших дослідників не настільки оптимістичні - вони зауважують, що цей процес матиме цілу низку ризиків, які негативно впливатимуть на сектор банківських послуг.

Ефективність реформування банківської системи в умовах євроінтеграції залежить від вирішення ряду проблем, а саме: формування стійкого макроекономічного середовища та розробка макроекономічної політики з урахуванням національних інтересів; скорочення рівня корупції на усіх ланках процесу регулювання та нагляду банківських установ; підвищення ринкової дисципліни учасників кредитних відносин; впровадження ефективного механізму захисту кредитних організацій [5].

Банківська система України швидко адаптувалась до функціонування в умовах тривалої війни, є стійкою та прибутковою. Це досягнуто завдяки реформам, проведеним у попередні роки, перебудові банківських бізнес-моделей, вчасним заходам НБУ [4]. Подальше функціонування банківської системи України залежить від довгострокової стабільності фінансової системи, її здатності підтримувати довіру клієнтів та вміння зберігати операційну ефективність та прибутковість.

Список використаних джерел

1. Кількість банків в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count>.

2. Нянько В., Нянько Л., Нянько В. Банківська система за воєнного стану й у післявоєнному відновленні України. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична : зб. наук. пр. 2022. Вип. 35. С. 96-105.

3. Огляд банківського сектору, лютий 2023 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyutiy-2023-roku>.

4. Рац, О. (2023). Дослідження ефективності Функціонування банківських установ України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*, (47).

5. Фурсова, В., Фадєєва, І., & Гавриш, Г. (2021). Вплив Євроінтеграційних процесів на реформування банківської системи України. *Економіка та суспільство*, (24).

Бурковська А.В.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування
Герасименко О.Є.,
здобувач вищої освіти спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ЗАСТОСУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ

Фінансові технології (Fintech) – це інтеграція технологій, які розробляються і впроваджуються задля вдосконалення та автоматизації фінансових послуг. FinTech охоплює різні галузі економіки, використовують такі технології компанії, власники бізнесу та пересічні споживачі з метою удосконалення управління своїми фінансовими операціями та процесами [1].

Компанії фінансової галузі, які використовують FinTech розширюють фінансову доступність і застосовують технології для скорочення операційних витрат. FinTech складається зі спеціалізованого програмного забезпечення та алгоритмів, які використовуються на комп'ютерах і в смартфонах.

FinTech розвиває глобальну мережу Інтернет, смартфони та додатки до них, соціальні мережі, інноваційні продукти технологічних компаній Amazon, Facebook, Google, Apple, Microsoft, які формують нові стандарти якості, швидкості та зручності для споживачів (альтернативні види платежів, маркетплейси, штучний інтелект, цифрова ідентифікація, біометрія тощо) [2].

Фінансові технології у банківському секторі займають найбільшу частку порівняно із іншими напрямками впровадження FinTech. Лідерами поширення FinTech є країни Азії (Китай, Індія, Сінгапур), країни Латинської Америки і Велика Британія [2]. У США FinTech спрямовано на ринок капіталів, блокчейн з криптовалютою і платежі та перекази, у Великій Британії – P2P, платежі та перекази, а також програмне